

"המנהיג של אניית הפוליטיקה הוא הרוח"

את המסה הראשונה, "מוסקבה מתהפכת לנגר עיני", התחלתי לכתוב בלילה השני של הפיכת אוגוסט 1991 במרסקבה. כתב הרדיו ריווח על שלושה הרוגים וקרא מן הזיכרון את "דקוויאם" של אנה אחמטובה. מהו המשפט האהוב עליך בספר?
 "האם אפשר לתבוע ממי שנמצא במצב פוסט-טראומטי שיתנהג בצורה אחראית ומוסרית?" (מתוך המסה "פולחן האבל בתרבות הישראלית", עמ' 58).

מי היה הקורא הראשון של כתב היד? ישראל כרמל, מנהל הוצאת כרמל. אני מאוד אוהבת לעבוד אתו, כי הוא אדם רציני שבאמת אוהב ספרות. מהו המוטו של הספר ומדוע בחרת דווקא בו?

המוטו הוא "המנהיג האמיתי, ואף אם הנעלם, של אניית הפוליטיקה, הוא הרוח, בלעדיו כל מפרשיה של ההיסטוריה אינם אלא סמרטוטים מתים". מצאתי אותו במאמר של חיים נחמן ביאליק, "תרבות ופוליטיקה" שהתפרסם בכתב העת "הגינה" באוגוסט 1918 (זה היה ירחון לגננות שהופיע בוורשה בעדיכת אביו של נתן אלתרמן). מנהיגי הפוליטיקה הישראלית מזלזלים בצרכים הרוחניים של אזרחי המדינה. הם אינם ערים לתפקיד הפוליטי וההיסטורי שממלאות השקפות ואמונות ואינם משקיעים בהם את המשאבים הנכונים. הזלזול הזה כבר גובה ועוד

יגבה מחיר יקר. מי את הכי מצטערת שלא יוכל לקרוא את הספר? ידידתי המשוררת והוגת הרעות אולגה סרקובה, וידידים נוספים בחו"ל שאינם קוראים עברית. אילו היית כותבת היום אוטוביוגרפיה, באיזה משפט היא הייתה נפתחת?
 "מתחת למיטה היה חושך, ריח של תפוחי עץ והרבה אבק. שם בגיל שנתיים התחבאתי כדי לעודד התעניינות בקיומי".

לרגל כינוס הקונגרס העולמי הארבעה-עשר למדעי היהדות, שנערך בימים אלה באוניברסיטה העברית בירושלים, בחרנו לשלוח את השאלון "הארץ, ספרים" לחמוטל בריוסף, אחת ממשתתפות הכנס.

בריוסף, ילידת 1940, היא משוררת (זוכת פרס ברנר לשירה לשנת 2005), סופרת, מתרגמת וחוקרת הספרות העברית החדשה; עד עתה היא פירסמה תשעה קובצי שירה, ספר ילדים, שני ספרי תרגום שירה מרוסית, וגם שישה ספרי מחקר ומאמרים רבים, העוסקים בעיקר בספרות העברית החדשה, בהקשר ריה התרבותיים וכניקה שלה ליהדות ולמיסטיקה (בין הספרים: "על שירת ולדה", "הלשון הפיגורטיבית ביצירתו הספרותית של אודי ניסן גנסי" ו"מג" עים של דקנס"). באחרונה ראה אור בהוצאת כרמל ספר המסות החדש של בריוסף, "קריאות ושריקות", המכנס מסות ומאמרים על "יחסה של הספרות ההשכלה העברית ליהדות", על "מיסטיקה בספרות העברית החדשה", על "ספרות כנבואה" וכו'.

חמוטל בריוסף: חוקרת ספרות, משוררת, מתרגמת ומסאית. ספר המסות שלה, "קריאות ולחישות", ראה אור בימים אלה בהוצאת כרמל

איזה דמות ספרותית השאירה עליך את הרושם החזק ביותר? הכלבה לאסי. זהו ספר על הכוח והגבורה, הנואשת עד כדי שיגעון, של הנאמנות.

עם איזה סופר או סופרת שאינם עוד בחיים היית יוצאת לבלות ערב בבית קפה? עם חיים נחמן ביאליק. הייתי רוצה לדבר אתו, לצחוק אתו ולהתחבק אתו, הרבה יותר מאשר ערב אחד. איזה שורה של משורר או משוררת היית רוצה לכתוב בעצמך?
 "כה קרוב אותו אי/ קח סירה וחצה את ים האש" (ולדה). מה היה תרגום תקשה או המרגש ביותר במהלך העבודה על ספר המסות החדש שלך?